

การพัฒนาผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น
เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

The Development of Warehouse, Silo, and Cold Storage Business
Enterprises to support ASEAN Economic Community

จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา¹, สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์², จิตติชัย รุจนกนกนาฏ³, วชิระ บุญยเนตร⁴,
สุนันทา เจริญปัญญายิ่ง⁵, เมธี มาศรีงสรรค์⁶

¹ รองศาสตราจารย์ (พิเศษ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: chackrit@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: sompong.si@chula.ac.th

³ รองผู้อำนวยการ สถาบันการขนส่ง และรองศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail: Jittichai@hotmail.com

⁴ รองผู้อำนวยการ สถาบันการขนส่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail: wachira@cbs.chula.ac.th

⁵ นักวิจัยชำนาญการ, สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: psunanta@chula.ac.th

⁶ นักวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: m_masrungson@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมการพัฒนา โอกาส และความท้าทายของ
การประกอบกิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของไทย ผลกระทบจากการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียนที่มีผลต่อกิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น และแนวทางของภาครัฐและเอกชนไทยในการ
พัฒนากิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเด็นสำคัญใน
การพัฒนากิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประกอบ
ด้วยการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน การสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อช่วยเสริมศักยภาพการแข่งขันของ
ผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ การส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุน แรงงาน และเทคโนโลยี การพัฒนาการ
ทำการตลาดเชิงรุก การสร้างความยุติธรรมในการแข่งขันภายในประเทศ การส่งเสริมการขยายธุรกิจไทย
ในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม

คำสำคัญ: คลังสินค้า, ไซโล, ห้องเย็น, อาเซียน

Abstract

The objectives of this study are to investigate the overall development, opportunities and challenges of conducting warehouse, silo and cold storage businesses in Thailand, impact of forming ASEAN Economic Community on warehouse, silo, and cold storage businesses, and approaches for Thai public and private sectors used to develop warehouse, silo, and cold storage businesses to support ASEAN Economic Community. Critical issues in developing Thai warehouse, silo, and cold storage businesses to support ASEAN Economic Community comprise elevating service quality and standard, adding value to support competitiveness of logistics service users, promoting access to financial resources, labor, and technologies, improving proactive marketing, securing fair trade competition in domestic markets, and promoting business expansion to foreign markets, especially Cambodia, Laos PDR, Myanmar, and Vietnam.

KEYWORDS: Warehouse, Silo, Cold storage, ASEAN

1. บทนำ

จากการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่งผลให้มีการเปิดตลาดการค้า การบริการ การลงทุน การเงิน และแรงงานฝีมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนตามพันธกรณีที่ได้ทำไว้ร่วมกันในการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จากกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ทำให้มีการเปิดเสรีทางการค้าทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาคมากขึ้น

ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มีแผนงานและกรอบความตกลงด้านการค้าและโลจิสติกส์ที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น โดยกรอบความตกลงสำคัญประกอบด้วย (1) แผนแม่บทการเชื่อมโยงอาเซียน (2) แผนงานการพัฒนาการรวมกลุ่มบริการโลจิสติกส์ (3) การเปิดตลาดบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (4) กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งผ่านแดนและการขนส่งข้ามแดน (5) แผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)

ข้อกำหนดด้านการค้าและโลจิสติกส์ข้างต้น ส่งผลต่อผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของไทย ได้แก่ (1) การมีปริมาณการค้าที่ไหลเวียนระหว่างประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้นส่งผลทำให้ขนาดตลาดบริการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น (2) การมีโอกาสใน

การไปลงทุนถือหุ้นข้างมากในประเทศสมาชิกอาเซียนเกือบทุกประเทศ ยกเว้นฟิลิปปินส์ (เนื่องจากฟิลิปปินส์ผูกพันเปิดตลาดบริการคลังสินค้าและโลจิสติกส์ในสาขาย่อยต่าง ๆ น้อยกว่าเกณฑ์ที่อาเซียนกำหนดไว้) และได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของรัฐบาลของประเทศที่เข้าไปลงทุน (3) การพัฒนาโอกาสการค้าและการลงทุนของธุรกิจโลจิสติกส์และธุรกิจการผลิตสินค้า โดยเฉพาะตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา สปป.ลาว และเวียดนาม (4) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่งที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้งของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ขณะเดียวกันข้อกำหนดด้านการค้า และโลจิสติกส์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นของไทยอันเกิดจากการมีระดับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากการผูกพันเปิดตลาดให้คนต่างชาติถือหุ้นข้างมากในธุรกิจบริการรับฝากและคลังสินค้าแช่เย็นแช่แข็ง

นอกเหนือจากแผนงานและกรอบความตกลงอาเซียนดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลไทยยังได้มีกำหนดยุทธศาสตร์ภายในประเทศเพื่อเสริมกับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการจัดการโซ่อุปทานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเป็นส่วนที่สร้างปัจจัยเอื้อต่อการเติบโตของกิจกรรมรับฝากและจัดเก็บสินค้าของไทย โดยเฉพาะสินค้าเกษตรเป้าหมายของไทย เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ผัก และผลไม้ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เพื่อรองรับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ภาพรวมกิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น

กิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามลักษณะระดับการให้บริการรับฝากและดูแลรักษาสินค้า ได้แก่

(1) **กลุ่มคลังสินค้าสาธารณะ (Public Warehouse)** เป็นกิจการทางธุรกิจที่เป็นเอกเทศของตนเอง โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาสินค้า รับดำเนินการเก็บรักษาสินค้า รวมทั้งให้บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้านั้นแก่บุคคลภายนอก โดยการประกอบกิจการคลังสินค้าสาธารณะเป็นการค้าขายประเภทที่ถือว่ามีความปลอดภัยและความผาสุกของสาธารณะ ซึ่งคลังสินค้ากลุ่มนี้จำแนกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ คลังสินค้าสาธารณะของบริษัทเอกชน คลังสินค้าสาธารณะขององค์กรของรัฐ และคลังสินค้าสาธารณะของสหกรณ์

(2) **กลุ่มคลังสินค้าส่วนบุคคล (Private Warehouse)** เป็นคลังสินค้า ไซโล หรือห้องเย็นที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อไว้ใช้เก็บรักษาสินค้าของผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เพื่อรอการผลิต

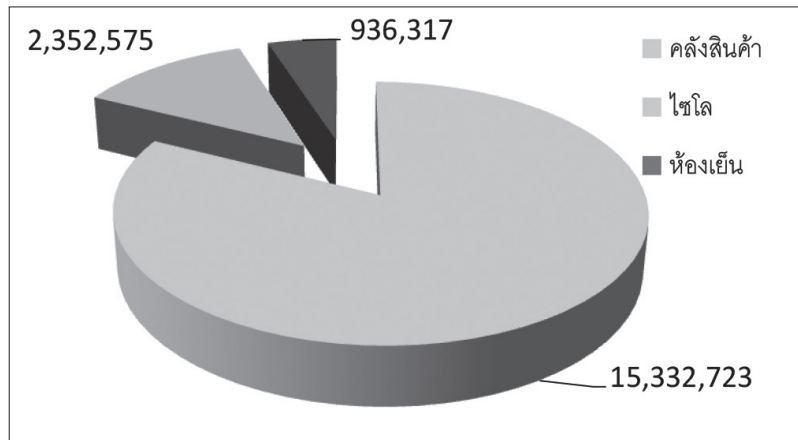
หรือรอการกระจายและจัดจำหน่ายสินค้าให้แก่ลูกค้าของกิจการต่อไป คลังสินค้าส่วนบุคคลฯ ไม่ได้มีการให้บริการเป็นสาธารณะ และไม่ให้บริการรับฝากสินค้าแก่บุคคลภายนอก ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นคลังสินค้าฯ ที่สร้างไว้ภายในตัวโรงงานเพื่อไว้เก็บวัตถุดิบ สินค้าระหว่างทำ หรือสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากโรงงานก่อนนำไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง

ปัจจุบันข้อมูลผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นมีการรวบรวมไว้หลายหน่วยงาน ตามภารกิจความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน อาทิ กรมการค้าภายใน กรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น การประกอบกิจการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นสาธารณะของไทยต้องจดทะเบียนกับกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ โดยจากข้อมูลกรมการค้าภายในในปี 2558 พบว่า มีผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นสาธารณะส่วนใหญ่กระจุกอยู่ที่ภาคกลางและภาคตะวันออก ขณะที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ยังมีคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นสาธารณะอยู่ไม่มากนัก ซึ่งก็สอดคล้องกับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมของแต่ละภาคนั้น ตลอดจนพบว่าปริมาณความจุของคลังสินค้าส่วนบุคคลและคลังสินค้าสาธารณะ พบว่ามีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยกรณีคลังสินค้าส่วนบุคคลมีความจุ 10.3 ล้านเมตริกตัน และคลังสินค้าสาธารณะมีความจุ 8.1 ล้านเมตริกตัน อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์เป็นรายประเภทคลังสินค้าดังแสดงตามรูปที่ 1 พบว่า

(1) **กลุ่มคลังสินค้า** จะมีผู้ประกอบการส่วนบุคคลมีความจุรวมกันมากถึง 9.5 ล้านเมตริกตัน ขณะที่ผู้ประกอบการสาธารณะมีความจุรวมถึงเพียง 5.8 ล้านเมตริกตัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มว่าผู้ผลิตสินค้าส่วนใหญ่ที่เป็นสินค้าทั่วไปมักจะสร้างคลังสินค้าเพื่อเก็บสินค้าของตนเองให้สามารถบริหารจัดการและควบคุมการเบิกจ่ายสินค้าเอง และมีการใช้พื้นที่คลังสินค้าสาธารณะในสัดส่วนที่น้อยกว่า

(2) **กลุ่มไซโล** ผู้ประกอบการส่วนบุคคลมีความจุรวม 0.6 ล้านเมตริกตัน ขณะที่ผู้ประกอบการสาธารณะมีความจุรวมกันถึง 1.7 ล้านเมตริกตัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มว่าผู้ผลิตสินค้าเกษตร อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย อีกทั้งสินค้าในกลุ่มนี้เป็นสินค้าตามฤดูกาล ไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ เจ้าของสินค้าจึงมักจะไม่มีไซโลเอง จะต้องพึ่งพาไซโลสาธารณะเป็นส่วนใหญ่

(3) **กลุ่มห้องเย็น** ผู้ประกอบการส่วนบุคคลมีความจุรวม 0.18 ล้านเมตริกตัน ขณะที่ผู้ประกอบการสาธารณะมีความจุรวมกันถึง 0.76 ล้านเมตริกตัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มว่าผู้ผลิตสินค้าที่จัดเก็บในห้องเย็น เช่น อาหารทะเล เนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ อีกทั้งสินค้าในกลุ่มนี้ โดยเฉพาะผักและผลไม้มีลักษณะเป็นสินค้าตามฤดูกาล เจ้าของสินค้าจึงมักจะไม่มีห้องเย็นเอง จะต้องพึ่งพาห้องเย็นสาธารณะเป็นส่วนใหญ่

รูปที่ 1 ความจุรวมของคลั่งสินค้า ไซโล และห้องเย็น ที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์
(เมตริกตัน) ปี 2558

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

หากพิจารณาเฉพาะสถานที่เก็บสินค้าสาธารณะ แยกรายภาค จะได้ข้อมูลดังแสดงตามตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ความจุของคลั่งสินค้า ไซโล และห้องเย็นที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ปี 2558

ประเภท	คลั่งสินค้า	ไซโล	ห้องเย็น	รวม (เมตริกตัน)
กลาง	3,012,881	831,440	608,068	4,452,389
ตะวันออก	2,532,047	115,907	50,540	2,698,494
เหนือ	201,000	417,000	52,880	670,880
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16,119	367,154	9,779	393,052
ใต้	46,274	-	34,784	81,057
รวม	5,808,320	1,731,501	756,051	8,295,872

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2558)

จากการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น ในภาคต่าง ๆ โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากผลการดำเนินการที่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรม การได้รับความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และการเป็นผู้แทนสมาคมการค้าที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เพื่อสอบถามข้อมูลปริมาณสินค้าเฉลี่ยที่มีอยู่ใน พ.ศ. 2558 เพื่อสรุปปริมาณการใช้งานจริง โดยได้ค่าประมาณการแสดงตามตารางที่ 2 พบว่า จากกลุ่มผู้ประกอบการทั้งหมด กิจกรรมห้องเย็นมีอัตราการใช้พื้นที่น้อยที่สุดใน พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา เนื่องจากปัญหาผลผลิตจากการประมงที่ลดลง ขณะที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีแนวโน้มที่ดีอยู่ เนื่องจากพฤติกรรมของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมรับประทานอาหารทะเล และสัตว์น้ำ รวมถึงสินค้าแช่แข็ง เช่น ไอศกรีม ที่ต้องเก็บรักษาสินค้าดังกล่าวไว้ในห้องเย็น เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ได้มีผลผลิตดังกล่าวในพื้นที่ ขณะที่คลังสินค้าและไซโลในภาพรวมของประเทศไทยยังมีความต้องการความจุที่มากอยู่

ตารางที่ 2 ประมาณการอัตราการใช้พื้นที่ (Occupancy Rate) ของคลังสินค้าสาธารณะ
ในปีพ.ศ. 2558

ประเภท	คลังสินค้า	ไซโล	ห้องเย็น	อัตราการใช้พื้นที่รวมเฉลี่ย (ร้อยละ)
กลาง	70%	80%	60%	71%
ตะวันออก	80%	60%	60%	79%
เหนือ	60%	60%	60%	60%
ตะวันออกเฉียงเหนือ	60%	70%	70%	70%
ใต้	60%	0%	40%	51%
รวม	74%	72%	59%	

ในทางปฏิบัตินั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะคลังสินค้าขาดแคลน (Supply Shortage) ควรมีการออกแบบความจุสถานที่เก็บรักษาสินค้าไม่ให้มีอัตราการใช้พื้นที่เฉลี่ยเกินร้อยละ 85 โดยเฉพาะในส่วนของสินค้าเกษตร (ไซโลและห้องเย็น) ส่วนคลังสินค้าปศุสัตว์นั้น อัตราการใช้พื้นที่ร้อยละ 90 อยู่ในขีดความสามารถที่จะบริหารจัดการได้ เนื่องจากมีความแปรปรวนของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมไม่มากนัก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการบริการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น โดยใช้ทฤษฎีการประมาณการการใช้พื้นที่คลังสินค้า ตามสมการของ Little's Formula ซึ่งเป็นสมการที่นักวิชาการในนานาประเทศนิยมใช้พยากรณ์ปริมาณความต้องการความจุของคลังสินค้า ในอนาคต สมการ ดังกล่าวพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาเฉลี่ยที่สินค้าจัดเก็บไว้ในคลังสินค้า กับอัตราเฉลี่ยที่สินค้าจะเข้ามาใช้บริการคลังสินค้า ในการพยากรณ์ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐาน (1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อยู่ที่ร้อยละ 3.7 ใน พ.ศ. 2559 (2) อัตราการขยายตัวปริมาณสินค้าส่งออกและบริการ อยู่ที่ร้อยละ 3.6 ใน พ.ศ. 2559 และ (3) อัตราการขยายตัวปริมาณสินค้านำเข้าและบริการ อยู่ที่ร้อยละ 4.0 ใน พ.ศ. 2559 จากสมมติฐานข้างต้น จะสามารถคาดการณ์ปริมาณความจุจริง และปริมาณความจุที่จำเป็นต้องมี (เพื่อไว้กรณีมีการผันแปรตามฤดูกาล) ใน พ.ศ. 2568 ดังแสดงตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การคาดการณ์ปริมาณความต้องการความจุของคลังสินค้าฯ แสดงเป็นเมตริกตัน
ที่จะต้องรองรับใน พ.ศ. 2568

ประเภท	คลังสินค้า (ใช้จริง) (เมตริกตัน)	คลังสินค้า (เพื่อ) (เมตริกตัน)	ไซโล (ใช้จริง) (เมตริกตัน)	ไซโล (เพื่อ) (เมตริกตัน)	ห้องเย็น (ใช้จริง) (เมตริกตัน)	ห้องเย็น (เพื่อ) (เมตริกตัน)
กลาง	2,974,976	3,305,529	938,263	1,103,838	514,644	605,463
ตะวันออก	2,857,362	3,174,846	98,099	115,411	42,775	50,324
เหนือ	170,118	189,020	352,932	415,214	44,755	52,654
ตะวันออก เฉียงเหนือ	13,642	15,158	362,535	426,512	9,656	11,360
ใต้	39,164	43,516	0	-	19,626	23,090
รวม	6,055,263	6,728,070	1,751,828	2,060,974	631,457	742,890

หมายเหตุ เพื่อความผันแปรตามฤดูกาลในกรณีคลังสินค้าที่ 90% ส่วนไซโลและห้องเย็นเพื่อที่ 85%

หากนำตารางที่ 3 มาพิจารณาร่วมกับตารางที่ 1 แล้ว จะได้ผลต่างเป็นปริมาณคลังสินค้า ไซโล ห้องเย็น ที่ควรจะต้องสร้างเพื่อรองรับความต้องการในอีก 10 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4 ซึ่งปริมาณที่มีเครื่องหมายลบ แสดงว่า ปริมาณสถานที่ในปัจจุบันมีเพียงพอเพื่อรองรับความต้องการใน พ.ศ. 2568 อยู่แล้ว ขณะที่เครื่องหมายบวก คือ ยังสามารถสร้างสถานที่เพิ่มเพื่อรองรับความต้องการในอนาคตได้อีก

ตารางที่ 4 ปริมาณความต้องการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น แสดงเป็นหน่วยเมตริกตัน
ที่เพิ่มขึ้น ใน พ.ศ. 2568

ประเภท	คลังสินค้า (เมตริกตัน)	ไซโล (เมตริกตัน)	ห้องเย็น (เมตริกตัน)	รวม (เมตริกตัน)
กลาง	292,648	272,398	-2,604	562,442
ตะวันออก	642,799	-496	-216	642,087
เหนือ	-11,980	-1,786	-226	-13,992
ตะวันออกเฉียง เหนือ	-961	59,358	1,581	59,978
ใต้	-2,758	0	-11,694	-14,452
รวม	919,749	329,473	-13,160	1,236,062

จากตารางที่ 4 เห็นได้ว่า ยังมีโอกาสสำหรับการสร้างคลังสินค้าสาธารณะเพิ่มเติมในภาคกลางและภาคตะวันออก ซึ่งมีความต้องการใช้งานสูง มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมการผลิตอย่างต่อเนื่อง และควรพิจารณาสร้างไซโลสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นในส่วนของภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียเหนือ ขณะที่ในส่วนของกิจการห้องเย็น ปริมาณความจุในปัจจุบันยังเพียงพอต่อความต้องการอยู่ ยกเว้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังสามารถขยายตัวได้ ขณะเดียวกันพบว่าภาคเหนือกับภาคใต้มีความจุรวมของคลังสินค้าและห้องเย็นมากกว่าความต้องการ ภาครัฐและเอกชนจึงควรพิจารณาปรับลดมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับคลังสินค้าและห้องเย็นบางประเภท อย่างไรก็ตามควรให้การส่งเสริมการลงทุนเฉพาะคลังสินค้าและห้องเย็นที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการดำเนินงานที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ทั้งนี้การคาดการณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นการประมาณการในเชิงมหภาคโดยยังไม่ได้พิจารณาถึงปัจจัยบวกและปัจจัยลบอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดต่าง ๆ การที่ไทยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในการส่งออกปศุสัตว์ยุโรปและอเมริกาเหนือเพิ่มขึ้น มาตรการแทรกแซงการผลิตและการตลาด ฯลฯ ที่จะส่งผลให้ความต้องการบริการคลังสินค้าฯ เพิ่มขึ้น

ปัญหาอุปสรรคในการประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในประเทศไทย

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาและการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ พบว่าปัญหาอุปสรรคในการประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทย ประกอบด้วย

ปัญหาด้านการตลาด

ความต้องการบริการด้านบริการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น นับเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) ซึ่งต้องปรับตัวตามสภาพความต้องการของสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ต้องมีการปรับตัวตามสภาพเศรษฐกิจการค้า การผลิต และการลงทุน นอกจากนี้ลักษณะความต้องการบริการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ยังมีสภาพความแตกต่างกันตามลักษณะสินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรบางประเภท เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด และพืชผลการเกษตร ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าสำคัญในการจัดเก็บของไฮโลและคลังสินค้าจะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของนโยบายรัฐในการกำกับดูแลสินค้าเกษตร ความต้องการของตลาดโลก และการแข่งขันจากคู่แข่งต่างประเทศ ทำให้ปริมาณในการจัดเก็บมีความผันผวน ขณะเดียวกันสินค้าบางประเภทมีแนวโน้มในการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศลดลง เช่น ยานยนต์ อุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และเสื้อผ้า ทำให้ธุรกิจให้บริการจัดเก็บสินค้าต้องเผชิญกับความผันผวนของความต้องการ

ปัญหาด้านการเงินและความสามารถในการแข่งขัน

ผู้ประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในประเทศไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 82 เป็นกิจการขนาดกลางและย่อม ทำให้มีข้อจำกัดด้านเงินลงทุนในการพัฒนาและขยายธุรกิจ อีกทั้งมีโครงสร้างการบริหารโดยคนไทย มักเน้นการให้บริการราคาถูกแต่บริการไม่มีคุณภาพมาตรฐาน ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการจัดการคลังสินค้าที่ทันสมัย ทิศทางธุรกิจและแผนธุรกิจไม่ชัดเจน ขาดแคลนบุคลากรในระดับปฏิบัติการ ขาดความพร้อมด้านเครือข่ายและการจับมือกับผู้ประกอบการโลจิสติกส์ระดับโลกและภูมิภาค ทำให้ขาดความสามารถในการแข่งขันหากมีการเปิดตลาดบริการจัดเก็บและคลังสินค้า

ปัญหาด้านการบูรณาการทำงานและการจัดระเบียบ

ปัจจุบันยังขาดข้อมูลเชิงระบบของคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นในไทย เมื่อเทียบกับภาพรวมของกิจการอื่นๆ ที่เป็นกิจการโลจิสติกส์ เช่น การขนส่งทางบก การขนส่งทางราง การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางอากาศ และตัวแทนรับจัดการขนส่งสินค้า เป็นต้น อีกทั้งความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการประกอบการของคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน อาทิ กรมการค้าภายใน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมศุลกากร และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นต้น

นอกจากนี้ กิจกรรมคลังสินค้า กิจกรรมไซโล และกิจกรรมห้องเย็นสาธารณะเป็นกิจกรรมที่เก็บรักษาสินค้าของผู้อื่น (Public Warehouse) ที่ให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าโดยไม่ต้องส่งมอบสินค้าไปเป็นของผู้อื่นหรือสลักหลังจำหน่ายสินค้าที่ฝาก ดังนั้นหากมีการออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไม่ถูกต้องตรงกับความจริงหรือออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าในสินค้าเดียวกันซ้ำซ้อนอาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนได้ อีกทั้งมีคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นที่ใช้เพื่อเก็บรักษาสินค้าเฉพาะแก่บริษัทในเครือและเพื่อเก็บรักษาสินค้าของตนเอง (Private Warehouse) เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากจัดเก็บสินค้าและการให้เข้าสถานที่เก็บสินค้าเป็นไปโดยไม่ถูกต้องอาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจ โดยกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ พยายามผลักดันให้มีการจัดระเบียบกิจกรรมคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นเพื่อกำกับดูแลการจัดตั้งและการประกอบธุรกิจทั้งกรณีของคลังสินค้าสาธารณะ (Public Warehouse) และคลังสินค้าส่วนบุคคล (Private Warehouse) เพื่อให้มีหลักประกันและความเชื่อมั่นต่อประชาชน และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีปริมาณความจุของสถานที่เก็บสินค้าส่วนบุคคลและสาธารณะรวมกันประมาณ 18 ล้านเมตริกตัน ร้อยละ 82 เป็นความจุของสถานที่เก็บสินค้าเป็นกลุ่มผู้ให้บริการคลังสินค้า ขณะที่ร้อยละ 13 และ 5 ของความจุของสถานที่เก็บสินค้าเป็นกลุ่มผู้ให้บริการไซโลและห้องเย็น นอกจากนี้พบว่ากลุ่มผู้ให้บริการไซโลและห้องเย็นส่วนใหญ่จดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการสาธารณะ เนื่องจากเจ้าของสินค้าส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรหรือผู้ประกอบการรายย่อย อีกทั้งสินค้าที่จัดเก็บเป็นสินค้าตามฤดูกาล ขณะที่ผู้ให้บริการคลังสินค้าส่วนใหญ่เป็นคลังสินค้าส่วนบุคคลที่โรงงานผู้ผลิตสินค้ามักสร้างคลังสินค้าเพื่อการบริหารจัดการและควบคุมการเบิกจ่ายสินค้าเอง โดยจากการคาดการณ์ในอนาคตอีก 10 ปี พบว่ากิจกรรมคลังสินค้าสาธารณะจะมีโอกาสเติบโตเพิ่มขึ้นในภาคกลางและภาคตะวันออก เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมการผลิตมีการขยายตัวและมีความต้องการใช้งานสูง ขณะที่กิจกรรมไซโลสาธารณะจะมีโอกาสเติบโตมากขึ้นในภาคกลางและภาคตะวันออก เนื่องจากพื้นที่กิจกรรมห้องเย็นยังคงมีโอกาสดังเดิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. การประเมินสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนกลางและภูมิภาค พบว่าสามารถประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของไทยที่เกิดจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแสดงตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)
จากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- ผู้ประกอบการไทยเริ่มมีการจับมือเป็นสมาคมฯ และสร้างเครือข่ายธุรกิจทั้งระหว่างคลังสินค้ากับโลจิสติกส์ และกับลูกค้าผู้ใช้บริการ - ผู้ประกอบการในส่วนกลางและภูมิภาคมีพื้นที่เหลือเพียงพอต่อการให้เช่า และบริหารจัดการเก็บรักษาสินค้าให้กับลูกค้ารายใหญ่และรายย่อย - ธุรกิจคลังสินค้าฯ ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ตั้งมานาน ทำให้มีประสบการณ์การทำธุรกิจ และคุ้นเคยกับลูกค้า	- ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่เป็น SME ขาดแคลนเงินทุน ความรู้ในการปฏิบัติงานในคลังสินค้า การจัดการต้นทุน การทำการตลาดเชิงรุก และการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจ - ขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานระดับปฏิบัติการ - ผู้ประกอบการไทยขาดความรู้ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการทำตลาดระหว่างประเทศในเชิงรุก
โอกาส	อุปสรรค
- ภาครัฐไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโลจิสติกส์ การส่งเสริมการลงทุน และยกระดับมาตรฐานมากขึ้น - ธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยก้าวไปทำธุรกิจในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น และต้องการหุ้นส่วนธุรกิจที่มีความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกัน - ข้อผูกพันเปิดตลาด AEC ทำให้ไทยสามารถเข้าไปถือหุ้นข้างมากได้ในต่างประเทศในธุรกิจคลังสินค้า และโลจิสติกส์อื่นๆ	- ความต้องการบริการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นมีความผันผวนตามสภาวะเศรษฐกิจ และกฎระเบียบการนำเข้าของต่างประเทศ - คลังสินค้าฯ สาธารณะมักใช้ในการรองรับเมื่อคลังสินค้าส่วนบุคคลมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บ - มีการแข่งขันด้านการตัดราคาจากคลังสินค้าส่วนบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนสาธารณะ - มีการแข่งขันเพิ่มขึ้นจากธุรกิจบริการโลจิสติกส์แบบครบวงจรที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ทั้งไทยและต่างประเทศ

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น เพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการที่ได้มีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ การประเมินผลการวิเคราะห์จาก SWOT Analysis ตลอดจนได้มีการยกย่องยุทธศาสตร์ฯ และได้ผ่านการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ เอกชน วิชาการ ในส่วนกลางและภูมิภาคแล้ว ยุทธศาสตร์ที่ประเทศไทยควรมีการผลักดันเพื่อพัฒนาธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทยเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ดังนี้ **“ประเทศไทยมีธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ที่มีคุณภาพ มาตรฐานและมีการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางธุรกรรมการค้าและบริการของกลุ่มประเทศอาเซียนและบทบาทของไทยในการเป็นผู้นำการส่งออกในตลาดโลก”**

พันธกิจ

- (1) พัฒนาธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นในประเทศไทยให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศและตลาดระหว่างประเทศ
- (2) ส่งเสริมธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นในประเทศไทยให้สามารถรองรับบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าในกลุ่มประเทศอาเซียน
- (3) ส่งเสริมธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในประเทศไทยให้สามารถรองรับบทบาทของไทยในการเป็นผู้นำการส่งออกในตลาดโลกในกลุ่มสินค้า / บริการเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเพิ่มความสามารถในการจัดการธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น

กลยุทธ์ 1.1 การยกระดับทักษะการจัดการคลังสินค้า และโลจิสติกส์ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะสินค้าและตลาด เนื่องจากคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นแต่ละประเภท ใช้ในการเก็บรักษาสินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกัน อาทิ สินค้าเน่าเสียง่าย สินค้าเทกอง สินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าอันตราย สินค้าเสรี สินค้าที่อยู่ภายใต้โครงการแทรกแซงจากรัฐ และสินค้าทันสมัย เป็นต้น ตลอดจนความคาดหวังของผู้ใช้บริการสำหรับการเก็บรักษาสินค้าตลอดจนการให้บริการที่เพิ่มมูลค่ามีความแตกต่างกัน นอกจากนี้วิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการเก็บรักษาแต่ละประเภทยังถูกกำหนดโดยมาตรฐานและกฎระเบียบที่แตกต่างกัน ทำให้มีความจำเป็นต้องยกระดับทักษะการจัดการของผู้บริหารกิจการ นายคลังสินค้า และหัวหน้างานคลังสินค้า และผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ในลักษณะเฉพาะสำหรับคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นแต่ละประเภท

กลยุทธ์การยกระดับทักษะการจัดการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น และบริการโลจิสติกส์ เกี่ยวเนื่องที่มีความสอดคล้องกับลักษณะสินค้าและตลาด ควรได้รับการผลักดันประกอบด้วยแผนงาน ต่างๆ ได้แก่ (1) การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในส่วนกลางและภูมิภาค (2) การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาระดับผู้บริหารคลังสินค้า ไฮโล และ ห้องเย็นในส่วนกลางและภูมิภาค โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพ ได้แก่ สมาคมธุรกิจคลังสินค้าฯ ร่วมกับ กรมการค้าภายใน (3) การจัดทำวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และต้นแบบ (Prototype) ใน การดำเนินธุรกิจคลังสินค้าฯ จำแนกตามประเภทสินค้าที่จัดเก็บ (4) การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา consulting Unit ผู้ประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (5) การพัฒนาทายาทธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (6) การจัดทำซอฟต์แวร์มาตรฐานเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของ คลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (7) การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานในคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (8) การเสริมสร้างความภาคภูมิใจของผู้ปฏิบัติงานในคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ด้วย การมอบรางวัลระดับชาติ โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพ ได้แก่ กรมการค้าภายใน ร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน และสมาคมธุรกิจคลังสินค้าฯ

กลยุทธ์ 1.2 การจัดหาทุน แรงงาน และเทคโนโลยีสำหรับธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และ ห้องเย็น เนื่องจากอุตสาหกรรมคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทยเกือบทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการ ขนาคกลางและย่อม ทำให้มีข้อจำกัดการเข้าสู่แหล่งทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาคิทุนนาน และ ใช้เวลานานมิได้รวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีความยากลำบากในการหาแรงงาน โดยเฉพาะธุรกิจห้องเย็น ที่สภาพการทำงานมีความหนาวเย็นมากกว่าธุรกิจอื่น ตลอดจนผู้ประกอบการฯ ส่วนใหญ่ยังมีการ ใช้เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ทำให้ไม่สร้างความน่าสนใจแก่ผู้ใช้บริการเมื่อเทียบกับธุรกิจคลังสินค้าและ โลจิสติกส์ของต่างชาติ ทำให้มีความจำเป็นต้องสนับสนุนการจัดหาทุน แรงงาน และเทคโนโลยีสำหรับ ธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น โดยมีแผนงานต่างๆ ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการจัดหา แรงงานป้อนตลาดคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (2) การส่งเสริมให้คลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น เข้าถึงแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ และใช้ระยะเวลาอนุมัติเร็ว (3) การส่งเสริมให้คลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ยกกระตือรือร้นการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดเก็บสินค้า โลจิสติกส์ การจัดการ และพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce)

กลยุทธ์ 1.3 การทำการตลาดเชิงรุกของธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น เนื่องจาก อุตสาหกรรมคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทยเกือบทั้งหมด เป็นผู้ประกอบการขนาคกลางและ ย่อมขาดการทำการตลาดเชิงรุก ส่วนใหญ่ใช้การรอลูกค้าเข้ามาติดต่อ ทำให้สูญเสียโอกาสด้านการตลาด ในการประชาสัมพันธ์จุดแข็งและความได้เปรียบของคลังสินค้าฯ จึงมีความจำเป็นต้องสนับสนุนการ ทำการตลาดเชิงรุกของธุรกิจคลังสินค้า ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาด การจับคู่ธุรกิจ

และสร้างพันธมิตร และประชาสัมพันธ์ โดยมีแผนงานต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมให้คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น สร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อรองรับสินค้า/บริการเป้าหมาย เช่น สินค้าเกษตร ประมง อุตสาหกรรม สินค้าอันตราย และสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท (2) การเสริมสร้างพันธมิตรระหว่างคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น กับผู้ประกอบการโลจิสติกส์ (3) การเสริมสร้างพันธมิตรระหว่างคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น กับเจ้าของสินค้า เพื่อให้มีการมอบหมายให้คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นเป็นผู้บริหารจัดการสินค้าคงคลังแทนเจ้าของสินค้า (Outsource)

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การพัฒนาธุรกิจคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นในประเทศไทย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

กลยุทธ์ 2.1 การพัฒนามาตรฐานคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เนื่องจากลูกค้าในปัจจุบันโดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ กิจการของบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในไทย และกิจการที่ได้รับมาตรฐานรับรองล้วนแต่ต้องการใช้บริการคลังสินค้าและโลจิสติกส์จากหน่วยงานที่มีความเชื่อถือได้ นอกจากนี้บริการคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น มีลักษณะที่ไม่เหมือนกับกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ทั่วไป จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานเฉพาะที่มีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนมากกว่ามาตรฐานทั่วไป ตลอดจนมีการปรับปรุงและบูรณาการมาตรฐานเป็นระยะเพื่อให้ก้าวทันกับโลกการค้า เทคโนโลยี และพัฒนาการด้านมาตรฐานที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการพัฒนามาตรฐานคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น ให้เป็นงานที่มีความสำคัญและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนงานต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) การบูรณาการมาตรฐานที่ออกโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีมาตรฐานคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น ที่สอดคล้องกัน (2) การยกระดับมาตรฐานคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (3) การจัดทำระบบตรวจประเมินมาตรฐานโดยหน่วยงานภายนอกที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงาน (certify body) (4) การส่งเสริมให้คลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นที่ได้รับมาตรฐานรับรองได้รับสิทธิประโยชน์ในการประกอบธุรกิจมากกว่าคลังสินค้าฯ ที่ไม่ได้รับการรับรอง

กลยุทธ์ 2.2 การจัดระเบียบคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็น เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการแข่งขันในธุรกิจคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นกันอย่างไม่ยุติธรรม โดยเฉพาะการแข่งขันระหว่างคลังสินค้าสาธารณะที่ให้บริการรับฝากสินค้าจากบุคคลทั่วไป และคลังสินค้าส่วนบุคคลซึ่งให้บริการเก็บรักษาเฉพาะสินค้าที่ตนผลิตและรอจัดจำหน่ายหรือเป็นการกระจายให้กับกิจการในเครือหรือสาขา ซึ่งคลังสินค้าส่วนบุคคลจำนวนมากที่ให้บริการรับฝากสินค้าจากบุคคลทั่วไป (คลังนอกระบบ) ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบ อีกทั้งมีการตัดราคา ทำให้ต้องมีการจัดระเบียบธุรกิจคลังสินค้าให้มีการแข่งขันกันอย่างเหมาะสม อยู่ในระบบและอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน โดยมีแผนงานต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) การสำมะโนจำนวน / ประเภทคลังสินค้า ไซโล และห้องเย็นทั่วประเทศ

ที่เป็นคลังส่วนบุคคลและคลังสาธารณะเพื่อจัดทำฐานข้อมูล (2) การส่งเสริมให้คลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น นอกระบบที่ทำการรับฝากสินค้าจากบุคคลภายนอกเข้ามาจดทะเบียนเป็นคลังสินค้า สาธารณะเพิ่มมากขึ้น (3) การกำหนดมาตรการบังคับคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นนอกระบบมิให้ ดำเนินการรับฝากและตัดราคาเพื่อป้องกันการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม (4) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การส่งเสริมการขยายธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในตลาดต่างประเทศ และอาเซียน

กลยุทธ์ 3.1 การส่งเสริมการลงทุนพัฒนาคลังสินค้า ไฮโล ห้องเย็น เขตโลจิสติกส์ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่มีศักยภาพ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาความเชื่อมโยง ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ที่ต้องการให้มีการขยาย ธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล ห้องเย็น และกระจายสินค้าของไทยในพื้นที่ชายแดนเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่ากิจกรรม การค้าและโลจิสติกส์ชายแดน ประกอบด้วย (1) การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งคลังสินค้า ไฮโล ห้องเย็น เขตโลจิสติกส์ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยหน่วยงาน เจ้าภาพ ได้แก่ กรมการค้าภายใน (2) การสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จาก AEC และเส้นทาง โลจิสติกส์เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และเส้นทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของไทย (เช่น รางรถไฟ ทางหลวงเอเชีย ท่าเรือ และท่าอากาศยาน)

กลยุทธ์ 3.2 การส่งเสริมประกอบธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ในต่างประเทศ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ ที่ต้องการให้มีการขยายธุรกิจคลังสินค้า และกระจายสินค้าของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีแผนงานต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) การจัด ทำกิจกรรมเยือนของสมาคม / ภาคเอกชนด้านคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ที่ได้รับมาตรฐาน กับต่างประเทศ (2) การดำเนินการประชาสัมพันธ์มาตรฐานคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ของไทย ให้เป็นที่รู้จักในประเทศเพื่อนบ้าน (3) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ของไทยไปประกอบธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้าน

ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทย เพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้กรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานหลัก ที่ต้องมีการผลักดันการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

5. บทสรุป

กิจการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นในประเทศไทย ต้องเผชิญกับการปรับเปลี่ยนบริบททางการแข่งขันทั้งการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นสาธารณะ กับผู้ประกอบการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นส่วนบุคคล กระแสความผันผวนของเศรษฐกิจการผลิตและการค้าภายในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงมาตรการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาสินค้า นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการขาดแคลนแหล่งเงินทุน การขาดแคลนบุคลากรระดับปฏิบัติงาน การขาดแคลนข้อมูลเชิงระบบที่ใช้ในการวางแผน

ในภาพรวม การรวมกลุ่มเป็นสมาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกมากกว่าผลกระทบเชิงลบต่อการประกอบธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น โดยบทบาทที่ประเทศควรปรับตัวเพื่อรองรับการรวมกลุ่มเป็นสมาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นจะต้องยกระดับธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็นของไทยให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นศูนย์กลางธุรกรรมการค้าและบริการของกลุ่มประเทศอาเซียนและบทบาทของไทยในการเป็นผู้นำการส่งออกในตลาดโลก โดยภาครัฐและเอกชนควรร่วมกันเพิ่มความสามารถในการจัดการธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น พัฒนาธุรกิจฯ ในประเทศไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุน แรงงาน และเทคโนโลยี พัฒนาการทำการตลาดเชิงรุก สร้างความยุติธรรมในการแข่งขันภายในประเทศ และส่งเสริมการขยายธุรกิจไทยในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ภายใต้โครงการเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการกิจการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น เพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ดำเนินการในปี 2558-2559 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทีมงานที่ร่วมเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดจนคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนสมาคมธุรกิจคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น (AWSCB) สมาหุการค้าแห่งประเทศไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และหอการค้าและสภาอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค ผู้ประกอบการกิจการคลังสินค้า ไฮโล และห้องเย็น ผู้พัฒนาพื้นที่สำหรับคลังสินค้า ผู้ให้บริการในส่วนกลางและภูมิภาคที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์กับงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา, การศึกษาภาวะเปียบโลจิสติกส์และการค้าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม
ที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าข้ามแดนและสินค้าผ่านแดน, สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย, 2558.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, โอกาสและอุปสรรคของผู้ให้บริการจัดเก็บและคลังสินค้าของไทยที่มีต่อการเปิด
เสรีการค้าบริการด้านโลจิสติกส์ สาขาการจัดเก็บและคลังสินค้า, วารสารวิทยาการจัดการ
ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม – ธันวาคม 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า, ใบรับของคลังสินค้า: เครื่องมือ
เพิ่มประสิทธิภาพตลาดจริงและตลาดสินค้าล่วงหน้า, โรงสมุดคงเจริญ กรุงเทพฯ, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ
โลจิสติกส์ไทย ฉบับที่ 2 (2556-2560), สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ, 2556.
- อรุณ บริรักษ์, การบริหารการจัดการคลังสินค้าในประเทศไทย, บรรณาธิการผู้เรียบเรียง อรุณ บริรักษ์,
ผู้สนับสนุนเนื้อหา สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์, บุรินทร์ ทั้งไพศาล, เกียรติพงษ์ สันตะบุตร, ไอที
แอล เทรด มีเดีย, กรุงเทพฯ, 2547.
- Emmett, S **Excellence in Warehouse Management: how to minimize costs and
maximize value**, Wiley, West Sussex, 2005.
- Ghiani, G., Laporte, G., and Musmanno, R, **Introduction to Logistics Systems
Management**, John Wiley & Son. New York, 2013.
- Homepel, M. and Schmidt, T. **Warehouse Management: Automation and
Organization of Warehouse and Order Picking Systems**, Springer Berlin
Heidelberg, Germany, 2007.